

Stefan Biskupski

Kodeks Prawa Kanonicznego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 3/1-2, 3-33

1960

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KODEKS PRAWA KANONICZNEGO

CAPUT VII.

*De Conciliis plenariis
et provincialibus.*

Can. 281. — Ordinarii plurium provinciarum ecclesiarum in Concilium plenarium convenire possunt, petita tamen venia a Romano Pontifice, qui suum Legatum designat ad Concilium convocandum eique praesidentem.

Can. 282. — § 1. Concilio plenario assistere debent cum suffragio deliberativo, praeter Legatum Apostolicum, Metropolitanam, Episcopi residentiales, qui sui loco, mittere possunt Coadjutorem vel Auxiliarem, Apostolici dioecesium Administratores, Abbates vel Praelati nullius, Vicarii Apostolici, Praefecti Apostolici, Vicarii Capitulares.

§ 2. Etiam Episcopi titulares, in territorio degentes, si a Legato Pontificio, secundum receptas instructiones, ad Concilium vocentur, adesse debent habentque suffragium deliberativum, nisi in convocazione aliud expresse caveatur.

§ 3. Alii ex utroque clero viri, forte ad Concilium invitati, suf-

ROZDZIAŁ VII.

O synodach plenarnych i prowincjonalnych

Kan. 281. — Ordynariusze wielu prowincji kościelnych mogą się zebrać na synod plenarny, po uzyskaniu zgody Biskupa Rzymskiego, który wyznacza swego legata do zwołania synodu i przewodniczenia na nim.

Kan. 282. — § 1. Na synodzie plenarnym muszą być obecni z głosem stanowczym, oprócz legata apostolskiego, metropolici, biskupi rezydencjalni, którzy w swoim zastępstwie mogą posłać koadjutora lub biskupa pomocniczego, administratorzy apostolscy diecezji, opaci lub prałaci niezależni, wikariusze apostolscy, prefekci apostolscy, wikariusze kapitulni.

§ 2. Także biskupi tytularni, przebywający na terytorium, jeżeliby stosowanie do otrzymanych instrukcji byli wezwani przez legata papieskiego, muszą być obecni z głosem stanowczym, chyba że przy wezwaniu inaczej zastrzeżono.

§ 3. Inni mężowie z obojga duchowieństwa, wezwani przy-

fragio non gaudent nisi consultivo.

Can. 283. — In singulis provinciis ecclesiasticis celebretur provinciale Concilium vicesimo saltem quoque anno.

Can. 284. — Metropolita, eoque legitime impedito vel sede archiepiscopali vacante, Suffraganeus antiquior promotione ad ecclesiam suffraganeam:

1-o. Locum ad celebrandum Concilium intra provinciae territorium, auditis omnibus qui assistere debent cum suffragio deliberativo, eligit; cessantibus tamen iustis impedimentis, metropolitana ecclesia ne negligatur;

2-o. Concilium convocat eique praeest.

Can. 285. — Episcopi qui nulli Metropolita subiciuntur, Abbates vel Praelati nullius, et Archiepiscopi Suffraganeis carentes, aliquem viciniorem Metropolitanam, nisi forte iam elegerint, semel pro semper, praevisa Sedis Apostolicae approbatione, eligant, cuius Concilio provinciali cum aliis intersint, et quae ibi ordinata fuerint, observent et observanda curent.

Can. 286. — § 1. Praeter Episcopos, Abbates vel Praelatos nullius et Archiepiscopos de quibus in can. 285, ad Concilium provinciale vocandi sunt et convenire debent cum voto deliberativo Suffraganei omnes aliique de quibus in can. 282, § 1.

padkowo na synod, korzystają tylko z głosu doradczego.

Kan. 283. — Synod prowincjonalny w poszczególnych prowincjach kościelnych należy odprawić przynajmniej co lat dwadzieścia.

Kan. 284. — Metropolita, a gdyby nie mógł dla uzasadnionej przeszkody lub stolica arcybiskupia była osierocona, najstarszy promocją na stolicę sufragalną biskup:

1-o. Wybiera miejsce na odprawienie synodu na terytorium prowincji, po wysłuchaniu wszystkich, którzy powinni być na nim obecni z głosem stanowczym;

2-o. Zwołuje synod i przewodniczy na nim.

Kan. 285. — Biskupi, którzy nie podlegają żadnemu metropolicie, opaci i prałaci niezależni oraz arcybiskupi, którzy nie mają sufraganów, powinni sobie wybrać, jeżeli tego dotąd nie uczynili, raz na zawsze jednego z pobliskich metropolitów, po uprzednim zatwierdzeniu Stolicy Ap., w jego synodzie prowincjonalnym brać udział oraz zarządzeń na nim wydanych przestrzegać i czuwać, żeby były zachowywane.

Kan. 286. — § 1. Na synod prowincjonalny, oprócz biskupów, opatów czy prałatów udzielnych i arcybiskupów, o których w kan. 285, powinni być wezwani i uczestniczyć z głosem stanowczym wszyscy sufragani i inni, o których w kan. 282 § 1.

§ 2. Episcopi titulares qui in provincia degunt, possunt a praeside, cum consensu maioris partis illorum qui cum voto deliberativo intersunt, convocari, et si convocentur, votum habent deliberativum, nisi aliud in convocatione caveatur.

§ 3. Capitula cathedralia aut consultores dioecesani cuiusvis dioecesis cuius Ordinarius ad normam § 1 vocari debet, invitentur ad Concilium et invitati mittant duos ex capitularibus collegialiter designatos, qui tamen obtinent votum tantum consultivum.

§ 4. Maiores quoque religionum clericalium exemptarum ac Congregationum monasticarum Superiores, qui in provincia resideant, invitandi sunt, debentque invitati adesse aut impedimentum, quo detinentur, Concilio notum facere; sed his, quemadmodum aliis ex utroque clero viris ad Concilium forte vocatis, votum est dumtaxat consultivum.

Can. 287. — § 1. Qui Concilio plenario aut provinciali interesse debent cum voto deliberativo, si iusto impedimento detineantur, mittant procuratorem et impedimentum probent.

§ 2. Procurator, si fuerit unus ex Patribus quibus est votum deliberativum, duplici voto non gaudet; si non fuerit habet votum dumtaxat consultivum.

Can. 288. — In Concilio sive plenario sive provinciali praeses, habito, si de provinciali agatur, Patrum consensu, determinat

§ 2. Biskupi tytularni, którzy przebywają w prowincji, za zgodą większości tych, co uczestniczą z głosem stanowczym, mogą być przez przewodniczącego wezwani, a gdy są wezwani mają głos stanowczy, chyba że w wezwaniu zastrzeżono inaczej.

§ 3. Kapituły katedralne albo konsultorowie diecezjalni z każdej diecezji, z której ordynariusz musi być stosownie do § 1 wezwany, powinni być zaproszeni i wysłać po dwóch delegatów, wybranych kolegalnie; mają oni jednak głos doradczy.

§ 4. Także wyżsi przełożeni zakonów kleryckich wyjętych oraz kongregacji mnisich, którzy w prowincji rezydują, powinni być zaproszeni i uczestniczyć albo przed synodem usprawiedliwić nieobecność; tym jednak, jako też innym spośród kleru świeckiego i zakonnego przypadkiem wezwanym, przysługuje głos tylko doradczy.

Kan. 287. — § 1. Kto jest obowiązany uczestniczyć w synodzie plenarnym lub prowincjonalnym z głosem stanowczym, a nie mógł być obecny, powinien wysłać pełnomocnika i uzasadnić przeszkodę.

§ 2. Pełnomocnik, jeżeli jest jednym z ojców, któremu przysługuje głos stanowczy, nie ma dwóch głosów; gdyby nim nie był, ma tylko głos doradczy.

Kan. 288. — Na synodzie plenarnym, czy prowincjonalnym przewodniczący, gdy mowa o prowincjonalnym, po uzyskaniu zgo-

ordinem servandum in quaestionibus examinandis et ipsum Concilium aperit, transfert, prorogat, absolvit.

Can. 289. — Concilio plenariorum qui interesse debent, licet discedere, nisi iustam ob causam a Legato Pontificio vel a Concilio provincialis Patribus probatam.

Can. 290. — Patres in Concilio plenario vel provinciali congregati studiose inquirant ac discernant quae ad fidei incrementum, ad moderandos mores, ad corrigendos abusos, ad controversias componendas, ad unam eandemque disciplinam servandam vel inducendam, opportuna fore pro suo cuiusque territorio videantur.

Can. 291. — § 1. Absoluto Concilio plenario aut provinciali, praeses acta et decreta omnia ad Sanctam Sedem transmittat, nec eadem antea promulgentur, quam a Sacra Congregatione Concilii expensa et recognita fuerint; ipsimet autem Concilii Patres designent et modum promulgationis decretorum et tem- vel provinciali inchoato, nemini pus quo decreta promulgata obligare incipiant.

§ 2. Decreta Concilii plenarii et provincialis promulgata obligant in suo cuiusque territorio universo, nec Ordinarii locorum ab iisdem dispensare possunt, nisi in casibus particularibus et iusta de causa.

dy obecnych, określa porządek obrad, a sam synod otwiera, przedłuża, zamyka.

Kan. 289. — Po otwarciu synodu plenarnego, czy prowincjonalnego, nie wolno nikomu z tych, co są obowiązani do obecności, odchodzić bez słusznej przyczyny uznanej przez legata papieskiego, albo przez ojców synodu prowincjonalnego.

Kan. 290. — Zebrani na synodzie plenarnym czy prowincjonalnym powinni pilnie badać i postanawiać, co im się wydaje, każdemu na swoim terytorium, za potrzebne do wzrostu wiary, naprawy obyczajów, usunięcia nadużyć, złagodzenia sporów, do zachowania lub wprowadzenia jednej i tej samej karności.

Kan. 291. — § 1. Po zamknięciu synodu plenarnego czy prowincjonalnego, akta i wszystkie dekrety przewodniczący powinien odesłać do Stolicy Ap; przed zbadaniem i zatwierdzeniem przez Kongregację Soborową, nie wolno ich ogłaszać; sami natomiast uczestnicy synodu wyznaczają sposób ogłoszenia dekretów i czas, od którego wchodzi one w życie.

§ 2. Ogłoszone dekrety synodu plenarnego i prowincjonalnego obowiązują na całym każdego terytorium, a ordynariusze miejscowi nie mogą od nich dyspensować, chyba że w poszczególnych wypadkach i dla słusznej przyczyny.

Can. 292. — § 1. Nisi aliter pro peculiaribus locis a Sede Apostolica provisum fuerit, Metropolita, eoque deficiente, antiquior e Suffraganeis ad normam can. 284, curet ut Ordinarii locorum, saltem quinto quoque anno, stato tempore apud Metropolitanam aliumve Episcopum comprovincialem conveniant, ut, collatis consiliis, videant quanam in dioecesibus agenda sint ut bonum religionis promoveatur, eaque praeparent de quibus in futuro Concilio provinciali erit agendum.

§ 2. Etiam Episcopi aliique de quibus in can. 285, una cum aliis Ordinariis convocari et convenire debent.

§ 3. Idem Ordinarii congregati sedem proximi conventus designent.

Kan. 292. — § 1. Jeżeli Stolica Ap. dla miejsc poszczególnych inaczej nie zarządziła, metropolita, a w jego braku najstarszy z sufraganów, stosownie do kan. 284, powinien się zatroszczyć, żeby ordynariusze miejscowi, przynajmniej co pięć lat, w ustalonym czasie zbierali się u metropolity lub innego biskupa tej prowincji na naradę w celu ustalenia, co by należało robić dla dobra religii i przygotowania materiałów na przyszły synod prowincjonalny.

§ 2. Także biskupi i inni, o których w kan. 285, razem z innymi ordynariuszami powinni być zwolrywani i przybyć na obrady.

§ 3. Ci sami ordynariusze wyznaczają na zjeździe miejsce przyszłego zebrania.

CAPUT VIII.

De Vicariis et Praefectis Apostolicis.

Can. 293. — § 1. Territoria quae erecta non sunt in dioecese reguntur per Vicarios aut Praefectos Apostolicos; qui omnes ab una Apostolica Sede nominantur.

§ 2. Vicarius et Praefectus Apostolicus possessionem sui territorii capiunt, ille litteras apostolicas, hic decretum seu patentes litteras Sacrae Congregationis de Prop. Fide per se vel per procuratorem ostendentes ei

ROZDZIAŁ VIII.

O wikariuszach i prefektach apostolskich.

Kan. 293. — § 1. Terytoriami, które nie są ustanowione jako diecezje, rządzą wikariusze i prefekci apostolscy; mianowani są wszyscy przez Stolicę Ap.

§ 2. Wikariusz i prefekt apostolski obejmują w swoje posiadanie terytorium, — pierwszy przez okazanie osobiście albo przez pełnomocnika temu, kto rządzi na terytorium, stosowanie do kan. 309, pisma apostolskie-

qui territorium regit ad normam can. 309.

Can. 294. — § 1. Vicarii et Praefecti Apostolici iisdem iuribus et facultatibus in suo territorio gaudent, quae in propriis dioecesibus competunt Episcopis residentialibus, nisi quid Apostolica Sades reservaverit.

§ 2. Etiam ii qui caractere episcopali carent, possunt, intra sui territorii fines ac perdurante munere, omnes benedictiones Episcopis reservatas, una pontificali excepta, impertiri, calices, patenas et altaria portatilia cum sacris oleis ab Episcopo benedictis consecrare, indulgentias quinquaginta dierum concedere, confirmationem, primam tonsuram et ordines minores conferre ad normam can. 782, § 3, 957, § 2.

Can. 295. — § 1. Vicarii et Praefecti Apostolici ab omnibus missionariis, etiam religiosis, possunt ac debent exigere ut suas patentes seu alias quasvis eorum missionis, destinationis, constitutionis ac deputationis litteras exhibeant, easque exhibere recusantibus exercitium cuiusvis ministerii ecclesiastici prohibere.

§ 2. Omnes missionarii, etiam regulares, licentiam sacri ministerii exercendi petant a Vicariis et Praefectis Apostolicis, qui tamen eam ne denegent, nisi singulis et gravem ob causam.

go, drugi — dekretu albo patentu kongregacji Rozkrzewiania Wiary.

Kan. 294. — § 1. Wikariusze i prefekci apostołscy korzystają z tych samych praw i władz na swoim terytorium, które we własnych diecezjach przysługują biskupom rezydencyjnym, chyba że Stolica Ap. zastrzeżę inaczej.

§ 2. Nawet ci, co nie posiadają sakry biskupiej, mogą na swoim terytorium i podczas trwania urzędu, udzielać wszystkich błogosławieństw zastrzeżonych biskupom, z wyjątkiem papieskiego, konsekrować kielichy, pateny i portatyle przy użyciu olejów poświęconych przez biskupa, udzielać pięćdziesięciu dni odpustu, bierzmować oraz udzielać tonsury i niższych święceń, stosownie do kan. 782 § 3, 957 § 2.

Kan. 295. — § 1. Wikariusze i prefekci apostołscy mogą i powinni wymagać od wszystkich misjonarzy, także zakonników, okazania patentów czy jakichkolwiek innych pism, świadczących o ich przeznaczeniu na misję, ustanowieniu i wyznaczeniu oraz zabronić wykonywania jakichkolwiek czynności kościelnych, tym, którzy by odmawiali ich okazania.

§ 2. Wszyscy misjonarze, także zakonnicy, mają prosić o zezwolenie na wykonywanie świętych czynności wikariuszów i prefektów apostołskich, którzy jednak nie mogą im odmówić bez ważnej przyczyny i w poszczególnych tylko wypadkach.

Can. 296. — § 1. Etiam missionarii regulares subiiciuntur Vicarii et Praefecti Apostolici iurisdictioni, visitationi et correctioni in iis quae pertinent ad missionum regimen, curam animarum, Sacramentorum administrationem, scholarum directionem, oblationes intuitu missionis factas, implementum piarum voluntatum in favorem eiusdem missionis.

§ 2. Quamvis Vicariis et Praefectis Apostolicis nullo modo liceat, praeter casus in iure praevisos, se in disciplinam religionum ingerere quae a Superiore religioso dependet, si tamen circa ea, de quibus in superiore paragrapho, conflictus oritur inter mandatum Vicarii aut Praefecti Apostolici et mandatum Superioris, prius praevalere debet, salvo iure recursus in devolutive ad Sanctam Sedem et salvis peculiaribus statuti a Sede Apostolica probatis.

Can. 297. — Deficientibus e clerico saeculari sacerdotibus, Vicarii et Praefecti Apostolici possunt, audito eorum Superiore, cogere religiosos, etiam exemptos, vicariatus vel praefecturae addictos, ad animarum curam exercendam, salvis pariter peculiaribus statutis a Sede Apostolica probatis.

Can. 298. — Si qua dissidia in iis quae ad curam animarum pertinent, sive inter singulos missionarios, sive inter diversas religiones, sive inter missiona-

Kan. 296. — § 1. Także misjonarze zakonni podlegają jurysdykcji wikariusza i prefekta apostolskiego, ich wizytacjom i upomnieniom w sprawach należących do kierownictwa misjami, duszpasterstwa, szafowania sakramentów, prowadzenia szkół, ofiar składanych na misje, wykonania pobożnych zapisów na korzyść misji.

§ 2. Jakkolwiek wikariuszom i prefektom apostolskim nie wolno w żaden sposób, poza wypadkami przewidzianymi w prawie, mieszać się do karności zakonnej zależnej od przełożonego zakonnego, to jednak, gdyby w sprawach, o których w paragrafie poprzednim, powstał spór pomiędzy poleceniem wikariusza albo prefekta apostolskiego a poleceniem przełożonego zakonnego, musi przeważyć pierwsze, z prawem rekursu *in devolutive* do Stolicy Ap. i z zachowaniem szczególnych statutów zatwierdzonych przez Stolicę Ap.

Kan. 297. — W braku duchowieństwa świeckiego, wikariusze i prefekci apostołscy mogą zmusić zakonników, nawet wyjętych, pracujących w wikariacie lub prefekturze, po wysłuchaniu ich przełożonych, do pracy duszpasterskiej, nie naruszając szczególnych statutów zatwierdzonych przez Stolicę Ap.

Kan. 298. — Jeżeliby w sprawach duszpasterskich powstały jakieś niezgody czy to pomiędzy poszczególnymi misjonarzami, czy pomiędzy różnymi zakonami,

rios et alios quoslibet oriri contigerit, ea quamprimum componere curent Vicarii ac Praefecti Apostolici, qui huiusmodi quaestiones, ubi opus fuerit, dirimant, integro tamen iure recursus ad Apostolicam Sedem, qui decreti effectum non suspendit.

Can. 299. Vicarii Apostolici obligatione tenentur Sacra Limina Beatorum Apostolorum Petri et Pauli visitandi eadem prorsus lege, qua Episcopi residentiales ad normam can. 341; cui tamen muneris, si quid gravior obstet ne per se ipsi illud expleant, satisfacere possunt per procuratorem etiam in Urbe degentem.

Can. 300. — § 1. Ad normam can. 340, Vicarii ac Praefecti Apostolici tenentur obligatione Sede Apostolicae exhibendi plenam accuratamque relationem de suo quisque pastoralis officio, deque omnibus quaecumque ad statum vicariatus vel praefecturae, ad missionarios, ad religiosos, ad populi disciplinam, ad scholarum frequentiam, ad fidelium denique ipsorum curae commissorum salutem quavis ratione pertineant; quae relatio scripta esse debet et subscripta tum ab ipso Vicario aut Praefecto tum ab uno saltem ex consiliariis de quibus in can. 302.

§ 2. Imo etiam sub cuiusque anni exitum ad Sanctam Sedem mittant elenchum seu numerum conversorum, baptizatorum annuaeque Sacramentorum admi-

czy między zakonnikami a kimś innym, wikariusze i prefekci apostołscy powinni jak najrychlej temu zapobiec, a, gdzie by zachodziła potrzeba, tego rodzaju spory rozstrzygać, nie naruszając jednak prawa rekusu do Stolicy Ap. ze skutkiem dewolutywnym.

Kan. 299. — Wikariusze apostołscy obowiązani są do nawiedzenia grobu świętych apostołów Piotra i Pawła na podstawie tego samego prawa, co biskupi rezydencjalni, stosownie do kan. 341; obowiązkowi temu jednak, gdyby zachodziła ważna przeszkoda i nie mogli sami go wykonać, mogą uczynić zadość przez pełnomocnika, przebywającego nawet w Rzymie.

Kan. 300. — § 1. Stosownie do can. 340, wikariusze i prefekci apostołscy są obowiązani do przedstawienia Stolicy Ap. pełnego i dokładnego sprawozdania, każdy o swoim urzędzie pasterskim i o wszystkim, co dotyczy stanu wikariatu czy prefektury, misjonarzy, zakonników, karności ludu, szkół, wreszcie zbawienia dusz ich trosce powierzonych; sprawozdanie to powinno być na piśmie i podpisane przez samego wikariusza lub prefekta oraz przynajmniej przez jednego z doradców, o których w kan. 362.

§ 2. Owszem, pod koniec każdego roku powinni przesłać do Stolicy Ap. wykaz czyli liczbę nawróconych, ochrzczonych, udzielonych sakramentów, łącz-

nistrationis una cum aliis notatu dignioribus.

Can. 301. — § 1. In regione sibi commissa commorentur, a qua sine gravi et urgenti causa per notabile tempus iis abesse ne liceat, inconsulta Sede Apostolica.

§ 2. Regionem sibi concreditam, quandocumque sit opus, debent ipsi per se vel, si legitime impediti fuerint, per alium visitare eaque omnia in visitatione expendere, quae ad fidem, bonos mores, Sacramentorum administrationem, praedicationem verbi Dei, festorum observantiam, cultum divinum, iuventutis institutionem, disciplinam ecclesiasticam referuntur.

Can. 302. — Constituant Consilium ex tribus saltem antiquioribus et prudentioribus missionariis, quorum sententiam, saltem per epistolam, audiant in gravioribus et difficilioribus negotiis.

Can. 303. — Prout siverit oportunitas, missionarios saltem praeipuos, tum religiosos tum saeculares proprii territorii congregent semel saltem in anno, ut possint ex singulorum experientia et consilio deducere quae sint ordinanda perfectius.

Can. 304. — § 1. Legibus quae de archivo constituendo Episcopis praescribuntur, etiam Vicarii ac Praefecti Apostolici, habita locorum personarumque ratione, aequae tenentur.

§ 2. Pariter quae de Conciliis plenariis et provincialibus can. 281—291 praescribuntur, applicari

nie z innymi ważniejszymi wiadomościami.

Kan. 301. — § 1. Powinni przebywać na powierzonym sobie terytorium, z którego nie wolno im wydzalać się na czas dłuższy bez wiedzy Stolicy Ap.

§ 2. Powierzony sobie rejon powinni wizytować osobiście, a w razie uzasadnionej przeszkody, przez innych, a przy wizytacji zważać na to, co odnosi się do wiary, dobrych obyczajów, szafowania sakramentów, głoszenia słowa Bożego, zachowania świąt, kultu Bożego, wychowania młodzieży, karności kościelnej.

Kan. 302. — Powinni utworzyć radę przynajmniej z trzech starszych i roztropniejszych misjonarzy, których zdania należy wysłuchać w sprawach ważniejszych i trudniejszych.

Kan. 303. — O ile zezwalały by warunki, powinni przynajmniej ważniejszych misjonarzy zakonnych i świeckich na własnym terytorium zwoływać przynajmniej raz w roku, żeby z ich doświadczenia i rady wyciągnąć wnioski, jak lepiej rządzić.

Kan. 304. — § 1. Prawa, które nakazują biskupom utworzenie archiwum, odpowiednio do warunków miejsca i osób, obowiązują także wikariuszów i prefektów apostolskich.

§ 2. Również co o synodach plenarnych i prowincjonalnych nakazują kan. 281-291, powinno

debent, congruis referendo, Conciliis plenariis vel regionalibus et provincialibus in regionibus Sacrae Congregationi de Prop. Fide subiectis; quae de Synodo dioecesana can. 356—362, Synodo vicariatus apostolici; sed nullum est praefinitum tempus pro Concilio provincialis et Synodi celebratione, et canones Conciliorum, antequam promulgentur, recognosci debent a Sacra Congregatione de Prop. Fide.

Can. 305. — Studiosissime current, onerata graviter eorum conscientia, ut ex christianis indigenis seu incolis suae regionis probati clerici rite instituantur ac sacerdotio initientur.

Can. 306. — Missae sacrificium pro populis sibi commissis applicare debent saltem in solemnitatibus Nativitatis Domini, Epiphaniae, Paschatis, Ascensionis, Pentecostes, sanctissimi Corporis Christi, Immaculatae Conceptionis et Assumptionis Beatae Mariae Virginis, Sancti Ioseph eius sponsi, Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, Omnium Sanctorum, servato praescripto can. 339, § § 2 seqq.

Can. 307. § 1. — Ipsi non licet, inconsulta Sede Apostolica, concedere missionariis ab ea missis veniam in perpetuum deserendi vicariatum aut praefecturam, vel alio transeundi, nec eos quoque modo expellere.

§ 2. In casu autem publici scandali possunt ipsi, audito suo Consilio, et si agatur de religiosis, praemonito, quantum fieri

być zastosowane odpowiednio do warunków w rejonach podległych Kongregacji Rozkrzewiania Wiary; co o synodzie diecezjalnym w kan. 356—362, — do synodu wikariatu apostolskiego; nie ma jednak określonego czasu dla odbycia synodu prowincjonalnego i wikariackiego, a kanony synodalne przed ich ogłoszeniem muszą być przejrzone przez Kongregację Rozkrzewiania Wiary.

Kan. 305. — Powinni usilnie troszczyć się pod ciężką odpowiedzialnością w sumieniu, żeby spośród miejscowych chrześcijan swojego rejonu kształcić należyście kleryków oraz doprowadzać ich do kapłaństwa.

Kan. 306. — Obowiązani są odprawiać Mszę św. za lud sobie powierzony przynajmniej w uroczystości Bożego Narodzenia, Trzech Króli, Wielkiejnocy, Wniebowstąpienia, Zielonych Świątek, Bożego Ciała, Niepokalanego Poczęcia i Wniebowzięcia N. M. P., św. Józefa jej Oblubieńca, świętych apostołów Piotra i Pawła, Wszystkich Świętych, zachowując przepis kan. 339 §§ 2 ns.

Kan. 307. — § 1. Nie wolno im bez wiedzy Stolicy Ap. zezwalać misjonarzom przysłanym przez nią na stałe opuszczenie wikariatu, czy prefektury, albo na przejście gdzieindziej, ani w jakikolwiek sposób ich usuwać.

§ 2. W wypadku natomiast publicznego zgorszenia, mogą sami, po wysłuchaniu rady, a gdyby chodziło o zakonników, o

potest, Superiore, missionarium statim remove, facta tamen illico certiore Apostolica Sede.

Can. 308. — Vicariis et Praefectis, caractere episcopali auctis, privilegia honorifica competunt, quae ius concedit Episcopis titularibus; si autem caractere episcopali careant, habent tantum, durante munere et in proprio territorio, insignia et privilegia Protonotariorum apostolicorum de numero participantium.

Can. 309. §. 1. — Vicarii et Praefecti, ubi primum in territorio suum advenerint, deputent ex uno vel altero clero Provicarium vel Pro-praefectum idoneum, nisi Coadiutor cum futura successione a Sancta Sede datus fuerit.

§ 2. Provicarius aut Pro-praefectus nullum habet, vivente Vicario aut Praefecto, potestatem, nisi quae fuerit ab eodem sibi commissa; sed deficiente Vicario aut Praefecto, vel eorum iurisdictione impedita ad normam can. 429, § totum debet regimen assumere et in hoc munere permanere, donec a Sancta Sede aliter fuerit provisum.

§ 3. Pari modo Provicarius aut Propraefectus, qui titulari successerit, statim deputet ecclesiasticum virum, qui sibi, ut supra, in numere succedat.

§ 4. Si forte contingat ut nemo sive a titulari sive a pro titulari uti administrator fuerit

ile to możliwe, po powiadomieniu przełożonego, natychmiast usunąć misjonarza, uwiadomiwszy zaraz Stolicę Ap.

Kan. 308. — Wikariuszom i prefektom apostolskim, obdarzonym sakrą biskupią, przysługują honorowe przywileje, które prawo przyznaje biskupom tytularnym. Jeżeliby nie posiadali sakry biskupiej, korzystają tylko, na czas pełnienia urzędu i na własnym terytorium, z odznak i przywilejów protonotarjuszków apostolskich *de numero participantium*.

Kan. 309. § 1. — Wikariusze i prefekci, gdy tylko przybyli na swoje terytorium, powinni wyznaczyć z jednego lub drugiego kleru odpowiedniego prowikariusza lub proprefekta, chyba że Stolica Ap. wyznaczyła koadiutora z prawem następstwa.

§ 2. Prowikariusz i proprefekt za życia wikariusza albo prefekta nie mają żadnej władzy, chyba że ją od niego otrzymali; w braku jednak wikariusza lub prefekta, albo gdyby oni nie mogli wykonywać jurysdykcji stosownie do kan. 429 § 1, przejmują całą władzę i trwają tak długo, dopóki Stolica Ap. inaczej nie zarządzi.

§ 3. W podobny sposób prowikariusz lub proprefekt, który objął władzę, ma natychmiast wyznaczyć kapłana, jak wyżej, na zastępstwo na urządzie.

§ 4. Gdyby tak się złożyło, że nikt nie został na administratora wyznaczony ani przez wikar-

designatus, tunc senior in vicariatu vel praefectura, is nempe, qui sit praesens in territorio et suas destinationis litteras in eodem prius exhibuerit, censetur delegatus a Sancta Sede ut regimen assumat, et inter plures aequae seniores antiquior sacerdotio.

Can. 310. § 1. — Ad quos vicariatus aut praefecturae cura devenerit ad normam can. 309, ii debent quamprimum certiorum facere Apostolicam Sedem.

§ 2. Interim uti possunt omnibus facultatibus sive ordinariis ad normam can. 294, sive delegatis, quibus Vicarius vel Praefectus pollebat, nisi commissae fuerint ob industriam personae.

Can. 311. — Qui vicariatus vel praefecturae apostolicae ad certum tempus praepositus est, debet in regimine cum omnibus facultatibus sibi concessis permanere, licet definitum tempus fuerit praeterlapsum, donec successor canonicam sui muneris possessionem ceperit.

iusza lub prefekta apostolskiego, ani przez ich zastępców, wtedy najstarszy w wikariacie lub prefekturze, ten mianowicie, kto obecny na terytorium pierwszy okazał swe papiery na misjonarza, uważany jest jako delegat Stolicy Ap. do objęcia rządów, a wśród równych sobie najstarszy kapłaństwem.

Kan. 310. § 1. — Ci co objęli wikariat albo prefekturę na podstawie kan. 309 — powinni jak najprędzej powiadomić o tym Stolicę Ap.

§ 2. W międzyczasie mogą korzystać ze wszystkich uprawnień zwyczajnych na podstawie kan. 294, jak delegowanych, które posiadał wikariusz lub prefekt, chyba że nadane były ze względu na osobiste zalety.

Kan. 311. — Kto jest zwierzchnikiem wikariatu lub prefektury apostolskiej na czas określony, powinien sprawować rządy ze wszystkimi uprawnieniami, nawet po upływie wyznaczonego czasu, dopóki następcą swojego urzędu nie weźmie w posiadanie.

CAPUT IX

De Administratoribus Apostolicis.

Can. 312. — Dioecesis canonicę erectae regimen, sive plena, sive vacante sede, aliquando Summus Pontifex ob graves et speciales causas Administratori

ROZDZIAŁ IX

O administratorach apostolskich

Kan. 312. — Niekiedy papież dla ważnych i specjalnych przyczyn rządy w diecezji erygowanej kanonicznie, obsadzonej lub wakującej, powierza na stałe lub

Apostolico vel in perpetuum vel ad tempus committit.

Can. 313. § 1. — Quilibet Administrator Apostolicus, si datus fuerit dioecesi, sede plena, canonicam administrationis possessionem init, ostendens litteras suae nominationis tum Episcopo, si sit mentis consiliique compos et in dioecesi versetur, tum etiam Capitulo, ad normam can. 334. § 3.

§ 2. Si sedes fuerit vacans, vel si Episcopus non sit mentis consiliique compos, aut in dioecesi non moretur, Administrator Apostolicus possessionem sumit ad instar Episcopi secundum cit. can. 334, § 3.

Can. 314. — Iura, officia ac privilegia Administratoris Apostolici desumantur ex litteris suae deputationis, vel, nisi in eisdem aliud caveatur expresse, ex praescripto canonum qui sequuntur.

Can. 315. § 1. — Administrator Apostolicus permanentiter constitutus iisdem iuribus et honoribus fruitur, iisdemque obligationibus tenetur, ac Episcopus residentialis.

§ 2. Si ad tempus datus sit;

1-e. Eadem iura ac officia habet, ac Vicarius Capitularis; sed, sede plena, potest dioecesim visitare ad tramitem iuris; nec tenetur obligatione applicandae Missae pro populo, quae Episcopus gravat;

2-o. Ad honorifica privilegia quod attinet, valeat praescrip-

czasowo administratorowi apostolskiemu.

Kan. 313. § 1. — Każdy administrator apostolski, jeżeli dany był diecezji obsadzonej, kanonicznie obejmuje administrację przez okazanie swojej nominacji zarówno biskupowi, jeżeli jest przy zdrowych zmysłach i przebywa w diecezji, jak również kapitule, stosownie do kan. 334 § 3.

§ 2. Jeżeliby stolica wakowała lub biskup nie był przy zdrowych zmysłach albo nie przebywał w diecezji, administrator obejmuje ją w posiadanie na wzór biskupa, według cyt. kan. 334 § 3.

Kan. 314. — Prawa, obowiązki i przywileje administratora apostolskiego pochodzą z pism nominacyjnych, albo, gdyby w nich nie było zastrzeżone inaczej, z przepisu kanonów, które następują.

Kan. 315. § 1. — Administrator apostolski ustanowiony na stałe korzysta z tych samych praw i honorów, ma te same obowiązki, co biskup rezydencjalny.

§ 2. Jeżeli dany był czasowo:

1-o. Ma te same prawa i obowiązki, co wikariusz kapitulny; gdy diecezja nie wakuje, może diecezję wizytować stosownie do prawa; nie jest obowiązany do odprawiania Mszy św. za wierznych, gdyż to obciąża biskupa;

2-o. W sprawie przywilejów honorowych, obowiązuje prze-

tum can. 308; sed **Episcopo qui**, ad aliam sedem translatus, prioris retinet administrationem, in hac quoquo omnia Episcoporum residentialium honorifica privilegia competunt.

Can. 316. § 1. Si Administrator Apostolicus dioecesi, sede plena, praeficiatur, iurisdicção Episcopi eiusque Vicarii Generalis suspenditur.

§ 2. Quamquam autem Administrator Apostolicus Episcopi auctoritati non subest, non debet tamen se immiscere causis Episcopum ipsum spectantibus, neque in Vicarium eius Generalem iudicium seu processum instruere aut animadvertere ob acta praeteritae administrationis.

Can. 317. — Si impedita fuerit iurisdicção Administratoris Apostolici aut si idem Administrator defecerit, Sedes Apostolica statim moneatur; et interim, si dioecesis vacet aut Episcopus non sit sui compos, valent praescripta can. § 429 seqq.; secus Episcopus dioecesis regit, nisi Sedes Apostolica aliud praestiterit.

Can. 318. — § 1. Administratoris Apostolici iurisdicção Romani Pontificis aut Episcopi obitu non cessat.

§ 2. Cessat vero cum Episcopus dioecesis vacantis possessionem legitime ceperit ad normam can. 334, § 3.

pis kan. 308; biskupowi jednak, który po przeniesieniu na inną stolicę zatrzymuje administrację pierwszej, w niej również przysługują wszystkie honorowe przywileje biskupów rezydencjalnych.

Kan. 316. — § 1. Jeżeli diecezji obsadzonej dany jest administrator apostolski, zawiesza się jurysdykcję biskupa i jego wikariusza generalnego.

§ 2. Jakkolwiek administrator apostolski nie podlega władzy biskupa, nie wolno mu jednak mieszać się do osobistych spraw biskupich, ani wytaczać procesu jego wikariuszowi generalnemu, ani karać za dawną działalność administracyjną.

Kan. 317. — Gdyby wykonywanie jurysdykcji przez administratora apostolskiego było niemożliwe, albo gdyby administrator umarł, należy natychmiast powiadomić Stolicę Ap.; a w międzyczasie, gdyby diecezja wakowała, albo biskup nie był poczytalny, należy zachować przepisy kan. 429 ns.; w przeciwnym razie rządzi biskup, chyba że Stolica Apostolska zarządzi inaczej.

Kan. 318. — § 1. Jurysdykcja administratora apostolskiego nie ustaje ze śmiercią papieża ani biskupa.

§ 2. Ustaje natomiast, gdy biskup obejmie w prawne posiadanie wakującą diecezję, stosownie do kan. 334 § 3.

CAPUT X

ROZDZIAŁ X.

*De Praelatis inferioribus.**O niższych prałatach.*

Can. 319. — § 1. Praelati qui praesunt territorio proprio, separato ab omni dioecesi, cum clero et populo, dicuntur Abbates vel Praelati nullius, nempe dioecesis, prout eorum ecclesia dignitate abbatiali vel simpliciter praelatitia gaudet.

§ 2. Abbatia vel praelatura nullius, tribus saltem paroeciis non constans, singulari iure regitur, nec eidem applicantur quae canones statuunt de abbatibus vel praelaturis nullius.

Can. 320. — § 1. Abbates vel Praelati nullius nominantur et instituuntur a Romano Pontifice, salvo iure electionis aut praesentationis, si cui legitime competat; quo in casu ab eodem Romano Pontifice confirmari aut institui debent.

§ 2. Assumendi ad abbatiam vel praelaturam nullius iisdem qualitatibus ornati esse debent, quas ius in Episcopis requirit.

Can. 321. — Si cui collegio est ius eligendi Abbatem vel Praelatum nullius, ad validam electionem requiritur numerus suffragiorum absolute maior, demptis suffragiis nullis, firmo peculiari iure quod maiorem suffragiorum numerum exigat.

Can. 322. — § 1. Abbas vel Praelatus nullius nequit quovis titulo sive per se sive per alios

Kan. 319. — § 1. Prałaci, którzy stoją na czele własnego, różnego od diecezji terytorium z duchowieństwem i ludem, nazywają się opatami lub prałatami niezależnymi, mianowicie od diecezji, o ile ich kościół posiada godność opacką lub zwyczajnie prałacką.

§ 2. Opactwo lub prelatura niezależna, jeżeli nie składa się przynajmniej z trzech parafii, rządzi się prawem szczególnym i nie stosuje się do niej tego, co kanony postanawiają o opactwach i prelaturach niezależnych.

Kan. 320. — § 1. Opatów i prałatów niezależnych mianuje i instytuuje papież, nie naruszając prawa wyboru albo prezentacji, jeżeli komuś prawnie przysługują; w tym wypadku muszą być przez Biskupa Rzymskiego zatwierdzeni albo instytuowani.

§ 2. Kandydaci na opata lub prałata niezależnego muszą mieć te same kwalifikacje, których prawo wymaga od biskupów.

Kan. 321. — Jeżeliby jakimś kolegium przysługiwało prawo wyboru opata lub prałata niezależnego, do ważności wyborów wymaga się absolutnej większości głosów, po odliczeniu głosów nieważnych, nienaruszając praw szczególnych, gdyby wymagały większej ilości głosów.

Kan. 322. — § 1. Opat ani prałat niezależny nie mogą z jakiegokolwiek tytułu, osobiście lub

in regimen abbatiæ vel praelaturæ se ingerere, antequam eiusdem possessionem ceperit, ad normam can. 334, § 3.

§ 2. Abbates vel Praelati nullius qui ex praescripto apostolico vel ex propriae religionis constitutionibus benedici debent, intra tres menses a receptis litteris apostolicis, cessante legitimo impedimento, benedictionem ab Episcopo, quem maluerint, accipiant.

Can. 323. — § 1. Abbas vel Praelatus nullius eisdem potestates ordinarias eisdemque obligationes cum iisdem sanctionibus habet, quae competunt Episcopis residentialibus in propria dioecesi.

§ 2. Si caractere episcopali non sit ornatus et benedictionem, si eam recipere debet, receperit, praeter alia munera quae in can. 294, § describuntur, potest quoque ecclesias et altaria immobilia consecrare.

§ 3. Quod attinet ad Vicarii Generalis constitutionem, serventur praescripta can. 366—371.

Can. 324. — Capitulum religiosum abbatiæ vel praelaturæ nullius regitur propriis legibus ac constitutionibus; Capitulum saeculare, iure communi.

Can. 325. — Abbas vel Praelatus nullius, licet caractere episcopali careat, utitur tamen in proprio territorio insignibus pontificalibus cum throno ac baldachino et iure ibidem officia divina pontificali ritu celebrandi; cruce autem pectoralem, annulum cum gemma, ac pile-

przez innych, mieszać się do rządów opactwem lub prelaturą przed objęciem ich w posiadanie, stosownie do kan. 334 § 3.

§ 2. Opaci lub prałaci niezależni, którzy na mocy zarządzenia apostolskiego albo konstytucji własnego zakonu muszą otrzymać błogosławieństwo, mają być w ciągu trzech miesięcy od czasu otrzymania pisma apostolskiego, po ustaniu przeszkody, pobłogosławieni przez biskupa, którego sobie uproszą.

Kan. 323. — § 1. Opat lub prałat niezależny posiadają te same władze zwyczajne, te same obowiązki i pod tymi samymi sankcjami, które przysługują biskupom rezydencjalnym we własnych diecezjach.

§ 2. Jeżeli jest pozbawiony sakry biskupiej, a otrzymał błogosławieństwo, które powinien był otrzymać, oprócz innych czynności, o których w kan. 294 § 2, może także konsekrować kościoły i stałe ołtarze.

§ 3. Co się tyczy powołania wikariusza generalnego, należy zachować przepisy kan. 366 — 371.

Kan. 324. — Kapituła zakonna opactwa lub prelatury niezależnej rządzi się własnymi prawami i konstytucjami; kapituła świecka — prawem powszechnym.

Kan. 325. — Opat lub prałat niezależny, chociażby pozbawiony był sakry biskupiej, korzysta jednak na własnym terytorium z odznak pontyfikalnych tronu i baldachimu oraz prawa do sprawowania tam służby Bożej przy użyciu pontyfikałów; poza własnym terytorium, może

olum violaceum potest etiam extra territorium deferre.

Can. 326. — Si praelatura saecularis Capitulo careat, eligantur consultores ad normam can. 423—428.

Can. 327. — § 1. Abbatia vel praelatura nullius vacante, si agatur de abbatia vel praelatura religiosa, succedit Capitulum religiosorum, nisi constitutiones aliud ferant; si de saeculari, Capitulum canonicorum; utrumque autem Capitulum intra octiduum debet Vicarium Capitularem deputare ad normam can. 432 seqq., qui abbatiam vel praelaturam regat usque ad novi Abbatis vel Praelati electionem.

§ 2. Abbatia vel praelatura impedita, servetur praescriptum can. 429.

Can. 328. — Circa Romani Pontificis Familiares, sive praelati titulo gaudeant, sive non, standum privilegiis, regulis et traditionibus pontificiae Domus.

także nosić krzyż na piersiach, pierścień i fioletową piuskę.

Kan. 326. — Jeżeliby świecka prelatura nie posiadała kapituły, należy wybrać konsultorów, stosownie do kan. 423—428.

Kan. 327. — § 1. Jeżeliby opactwo lub prelatura niezależna wakowały, w opactwie lub prelaturze zakonnej kapituła zakonna obejmuje zastępstwo, chyba że konstytucje postanawiają inaczej; w świeckiej — kapituła kanonicka; obie kapituły jednak muszą w ciągu ośmiu dni wyznaczyć wikariusza kapitulnego, stosownie do kan. 432 i ns., który by opactwem lub prelaturą rządził aż do wyboru nowego opata lub prałata.

§ 2. Gdyby opat lub prałat nie mógł sprawować rządów, należy zachować przepis kan. 429.

Kan. 328. — W sprawie domowników Biskupa Rzymskiego, czy korzystają z tytułu prałata lub nie, należy zachować przywileje, reguły i tradycje domu papieskiego.

TITULUS VIII.

De potestate episcopali deque iis qui de eadem participant.

CAPUT I.

De Episcopis

Can. 329. — § 1. Episcopi sunt Apostolorum successores atque ex divina institutione peculiaribus ecclesiis praeficiuntur quas cum potestate ordinaria regunt sub auctoritate Romani Pontificis.

TYTUŁ VIII.

O władzy biskupiej i o tych, co w niej uczestniczą.

ROZDZIAŁ I.

O biskupach.

Kan. 329. — § 1. Biskupi są następcami apostołów i z ustanowienia Bożego są przełożonymi nad poszczególnymi kościołami, którymi rządzą z władzą zwyczajną pod powagą Biskupa Rzymskiego.

§ 2. Eos libere nominat Romanus Pontifex.

§ 3. Si cui collegio concessum sit ius eligendi Episcopum, servetur praescriptum can. 321.

Can. 330. Antequam quis in Episcopum assumatur, constare debet, secundum modum a Sede Apostolica determinatum, eum esse idoneum.

Can. 331. — § 1. Ut quis idoneus habeatur, debet esse:

1-o. Natus ex legitimo matrimonio, non autem legitimatus etiam per subsequens matrimonium;

2-o. Annos natus saltem triginta;

3-o. A quinquennio saltem in sacro presbyteratus ordine constitutus;

4-o. Bonis moribus, pietate, animarum zelo, prudentia, ceterisque dotibus praeditus, quae ipsam aptum efficiant ad gubernandam dioecesim de qua agitur;

5-o. Laurea doctoris vel saltem licentia in sacra theologia aut iure canonico potitus in athenaeo aliquo vel in Instituto studiorum a Sancta Sede probatis, vel saltem earundem disciplinarum vere peritus; quod si ad religionem aliquam pertineat, a suis Superioribus maioribus vel similem titulum vel saltem verae peritiae testimonium habeat.

§ 2. Etiam electus, praesentatus vel quoquo modo ab illis designatus, qui privilegio a Sancta Sede concessio eligendi, praesentandi seu designandi gaudent,

§ 2. Mianuje ich swobodnie Biskup Rzymski.

§ 3. Jeżeli jakimus kolegium udzielono prawa wyboru biskupa, należy zachować przepis kan. 321.

Kan. 330. — Zanim ktoś zostanie na biskupa promowany, należy stwierdzić, według sposobu określonego przez Stolicę Ap., że jest do tego zdatny.

Kan. 331. — § 1. Żeby ktoś był zdatnym, musi posiadać:

1-o. Prawne pochodzenie, nie zaś legalizację przez późniejsze małżeństwo;

2-o. Lat przynajmniej trzydzięści;

3-o. Święcenia kapłańskie przynajmniej od lat pięciu;

4-o. Dobre obyczaje, być pobożnym, gorliwym, roztropnym i obdarzonym innymi przymiotami, które by go czyniły zdatnym do rządzenia diecezją, o której mowa;

5-o. Stopień doktora lub przynajmniej licencjata teologii, albo prawa kanonicznego, zdobyty w uniwersytecie, czy instytucie naukowym, zatwierdzonym przez Stolicę Ap., albo przynajmniej rzeczywistym znawcą tych nauk; gdyby należał do jakiegoś zakonu, mieć od swoich wyższych przełożonych podobny stopień albo przynajmniej świadectwo prawdziwych umiejętności.

§ 2. Nawet wybrany, przedstawiony lub w jakikolwiek sposób wyznaczony przez tych, którzy korzystają z papieskiego przywileju wybierania, przedstawiania

debet memoratis qualitatibus polere.

§ 3. Iudicare num quis idoneus sit, ad Apostolicam Sedem unice pertinet.

Can. 332. — § 1. Cuilibet ad episcopatum promovendo, etiam electo, praesentato vel designato a civili quoque Gubernio, necessaria est canonica provisio seu institutio, qua Episcopus vacantis dioecesis constituitur, quaeque ab uno Romano Pontifice datur.

§ 2. Ante canonicam institutionem seu provisionem candidatus, praeter fidei professionem de qua in can. 1406—1408, iusiurandum fidelitatis erga Sanctam Sedem edat secundum formulam ab Apostolica Sede probatam.

Can. 333. — Nisi legitimo impedimento prohibeatur, promotus ad episcopatum, etiamsi S.R.E. sit Cardinalis, debet, intra tres menses a receptis apostolicis litteris, consecrationem suscipere, et intra quatuor ad suam dioecesim pergere, salvo praescripto can. 238, § 2.

Can. 334. — § 1. Episcopi residentiales sunt ordinarii et immediati pastores in dioecesibus sibi commissis.

§ 2. In regimen tamen dioecesis neque per se neque per alios, nec ullo sub titulo sese ingerere possunt, nisi prius eiusdem dioecesis possessionem canonicè ceperint; sed si ante suam ad episcopatum designationem vicarii capitulares, officiales, oekonomi fuerint renuntiati, haec officia etiam post designationem retinere et exercere possunt.

lub wyznaczania, muszą posiadać wspomniane kwalifikacje.

§ 3. Sąd o zdatości kogoś należy wyłącznie do Stolicy Ap.

Kan. 332. — § 1. Każdy kandydat na biskupa, także wybrany, przedstawiony, czy wyznaczony, przez władze świeckie, musi mieć koniecznie prowizję kanoniczną, czyli instytucję, przez którą ustanawia się biskupa w diecezji wakującej, a której udziela jedynie Biskup Rzymski.

§ 2. Kandydat, przed kanoniczną instytucją czyli prowizją, oprócz wyznania wiary, o którym w kan. 1406—1408, powinien złożyć przysięgę wierności względem Stolicy Ap., według formuły przez nią zatwierdzonej.

Kan. 333. — Promowany na biskupa, gdyby nawet był kardynałem, obowiązany jest w ciągu trzech miesięcy od otrzymania pism papieskich przyjąć sakrę, a w ciągu czterech miesięcy, nie naruszając przepisu kan. 238 § 2, udać się do swojej diecezji.

Kan. 334. — § 1. Biskupi rezydencjalni są zwyczajnymi i bezpośrednimi pasterzami w powierzonych sobie diecezjach.

§ 2. Do rządów jednak diecezji ani osobiście, ani przez innych pod żadnym pozorem nie mogą się mieszać zanim nie obejmą diecezji w kanoniczne posiadanie; gdyby jednak przed nominacją na biskupstwo byli ogłoszeni wikariuszami kapitulnymi, oficjalami, gospodarzami, mogą te urzędy zachować po nominacji.

§ 3. *Canonicam dioecesis possessionem capiunt Episcopi residentiales simul ac in ipsa dioecesi vel per se vel per procuratorem apostolicas litteras Capitulo ecclesiae cathedralis ostenderit, praesente secretario Capituli vel cancellario Curiae, qui rem in acta referat.*

Can. 335. — § 1. Ius ipsis et officium est gubernandi dioecesis tum in spiritualibus tum in temporalibus cum potestate legislativa, iudiciaria, coactiva ad normam sacrorum canonum exercenda.

§ 2. *Leges episcopales statim a promulgatione obligare incipiunt, nisi aliud in ipsis caveatur; modus autem promulgationis ab ipsomet Episcopo determinatur.*

Can. 336. — § 1. Observantiam legum ecclesiasticarum Episcopi urgeant; nec in iure communi dispensare possunt, nisi ad normam can. 81.

§ 2. *Advigilent ne abusus in ecclesiasticam disciplinam irrepant, praesertim circa administrationem Sacramentorum et Sacramentalium, cultum Dei et Sanctorum, praedicationem verbi Dei, sacras indulgentias, implementum piarum voluntatum; curentque ut puritas fidei ac morum in clero et populo conservetur, ut fidelibus, praecipue pueris ac rudibus, pabulum doctrinae christianae praebetur, ut in scholis puerorum ac iuvenum instituto secundum catholicae religionis principia tradatur.*

§ 3. *Biskupi rezydencjalni obejmują diecezję w posiadanie przez okazanie w tejże diecezji osobiście albo przez pełnomocnika pism papieskich kapitule kościoła katedralnego, w obecności sekretarza kapituły lub kanclerza Kurii, który powinien sporządzić protokół.*

Kan. 335. — § 1. Mają oni prawo i obowiązek rządzenia diecezją tak w sprawach duchowych, jak i doczesnych, z władzą prawodawczą, sądową, karzącą, wykonywaną stosownie do przepisów prawa kanonicznego.

§ 2. *Prawa biskupie obowiązują natychmiast po ogłoszeniu, chyba że w nich zarządzone inaczej; sposób natomiast ogłoszenia określa biskup.*

Kan. 336. — § 1. Biskupi powinni pilnować, żeby prawo kościelne było zachowane; nie mogą też dyspensować od prawa powszechnego, chyba że w granicach kan. 81.

§ 2. *Powinni czuwać, żeby do karność kościelnej nie wkradły się nadużycia, zwłaszcza w dziedzinie sprawowania sakramentów, i sakramentaliów, kultu Bożego i świętych, głoszenia słowa Bożego, odpustów, wykonywania pobożnych zapisów; powinni troszczyć się również, żeby zachowana była czystość wiary i obyczajów wśród kleru i ludu, żeby wiernym, a zwłaszcza dzieciom i prostym ludziom podawany był pokarm nauki chrześcijańskiej, żeby w szkołach wychowywano dzieci i młodzież w zasadach nauki katolickiej.*

§ 3. Circa praedicationis munus, servetur praescriptum can. 1327.

Can. 337. — § 1. Episcopus in tota dioecesi, ne exceptis quidem locis exemptis, potest pontificalia exercere; non vero extra dioecesim sine expresso vel saltem rationabiliter praesumpto consensu Ordinarii loci, et, si agatur de ecclesia exempta, de consensu Superioris religiosi.

§ 2. Exercere pontificalia in iure est sacras funciones peragere quae ex legibus liturgicis requirunt insignia pontificalia, idest baculum et mitram.

§ 3. Episcopus, licentiam concedens pontificalia exercendi in suo territorio, potest quoque permittere usum throni cum baldachino.

Can. 338. — § 1. Etiam si Episcopi Coadiutorem habeant, tenentur lege personalis in dioecesi residentiae.

§ 2. Praeterquam causa visitationis Sacrorum Liminum, Conciliorum, quibus interesse debent, vel civilis officii suis ecclesiis legitime adiuncti, abesse possunt aequa de causa non ultra duos vel ad summum tres menses intra annum, sive continuos sive intermissos, dummodo cautum sit ne ex ipsorum absentia dioecesis quidquam detrimenti capiat: quod tamen tempus coniungi nequit sive cum tempore sibi concesso occasione suae pro-

§ 3. Co do obowiązku głoszenia słowa Bożego, należy zachować przepisy kan. 1327.

Kan. 337. — § 1. W całej diecezji, nie wyłączając miejsc wyjętych, biskup może używać pontyfikaliów; nie może jednak poza diecezją bez wyraźnej lub przynajmniej rozumnie domniemanej zgody miejscowego ordynariusza, a, gdyby chodziło o kościoły wyjęty, bez zgody przełożonego zakonnego.

§ 2. Używać pontyfikaliów znaczy w prawie wykonywać czynności święte, przy których prawo liturgiczne wymaga odznak biskupich, tj. pastorału i mitry.

§ 3. Biskup, który zezwala na użycie pontyfikaliów na swoim terytorium, może również zezwolić na użycie tronu i baldachimu.

Kan. 338. — § 1. Chociażby biskupi posiadali koadiutorów, obowiązani są do przebywania w diecezji osobiście.

§ 2. Poza wizytą *ad limina*, synodami, w których muszą brać udział, obowiązkami świeckimi, związanymi prawnie z ich kościołami, mogą być nieobecni dla słusznej przyczyny nie dłużej niż dwa, najwyżej trzy miesiące w roku, stale lub z przerwami, byleby przy tym zaradzono, że podczas ich nieobecności diecezja nie poniesie szkody; czas ten jednak nie może być złączony z czasem udzielonym z racji promocji, wizytą *ad limi-*

motionis, vel visitationis Sacrorum Liminum, vel assistentiae Concilio, sive cum tempore vacationum anni subsequentis.

§ 3. Ab ecclesia cathedrali ne absint tempore Adventus et Quadragesimae, diebus Nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes et Corporis Christi, nisi ex gravi et urgente causa.

§ 4. Si ultra sex menses e dioecesi illegitime abfuerint, Episcopus Metropolitae, ad normam can. 274, n. 4, Metropolitam antiquior Suffraganeus residens Sedi Apostolicae denuntiet.

Can. 339. — § 1. Debent quoque, post captam sedis possessionem, omni exiguitatis redituum excusatione aut alia quavis exceptione remota, omnibus dominicis aliisque festis diebus de praecepto, etiam suppressis, Missam pro populo sibi commissio applicare.

§ 2. In festo Nativitatis Domini, et si quod festum de praecepto in diem dominicam incidat, satis est ut Missam unam pro populo applicent.

§ 3. Si festum ita transferatur ut in die *ad quem* non solum fiat officium cum Missa festi translati, sed serventur quoque obligationes audiendi Missam et abstinendi a servilibus, Missa pro populo applicanda est in die *ad quem*; secus in die *a quo*.

§ 4. Episcopus Missam pro populo diebus supra indicatis per se ipse applicare debet; si ab eius

na, udziałem w synodzie, czy z wakacjami roku przyszłego.

§ 3. Nie wolno im oddalać się od kościoła katedralnego w okresie adwentu i W. Postu, w uroczystości Bożego Narodzenia, Zmartwychwstania Pańskiego, Zielonych Świątek i Bożego Ciała, chyba że z ważnej i pilnej przyczyny.

§ 4. Gdyby nieprawnie byli nieobecni w diecezji ponad sześć miesięcy, o biskupie powiadomić powinien o tym Stolicę Ap. metropolita, stosownie do kan. 274 n. 4, o metropolicie — najstarszy z rezydujących sufraganów.

Can. 339. — § 1. Po objęciu w posiadanie, mają także obowiązki, bez względu na szczupłość dochodów i bez jakiegokolwiek innego wyjątku, ofiarowania w intencji powierzonego sobie ludu Mszy św. we wszystkie niedziele i inne święta nakazane, nawet zniesione.

§ 2. W Boże Narodzenie i w święto nakazane, gdyby przypadło w niedzielę, wystarczy odprawienie jednej Mszy św.

§ 3. Jeżeliby się przenosiło święto na dzień, w którym obowiązuje nie tylko oficjum z Mszą przeniesionego święta, ale i obowiązek wysłuchania Mszy oraz powstrzymania się od robót służebnych, Msza za lud powinna być ofiarowana w tym dniu; w przeciwnym razie — w dniu *a quo*.

§ 4. Do odprawienia Mszy za lud w dniach oznaczonych wyżej, biskup jest obowiązany osobiście;

celebratione legitime impediatur, statis diebus applicet per alium; si neque id praestare possit, quamprimum vel per se ipse vel per alium applicet alia die.

§ 5. Licet Episcopus duas vel plures dioeceses aequae principaliter unitas regat aut, praeter propriam dioecesim, aliam vel alias in administrationem habeat, obligationi tamen satisfacit per celebrationem et applicationem unius Missae pro universo populo sibi commisso.

§ 6. Episcopus, qui obligationi de qua in superioribus paragraphis, non satisfecerit, quam citius pro populo tot applicet Missas, quot omisit.

Can. 340. — § 1. Omnes Episcopi tenentur singulis quinquenniis relationem Summo Pontifici facere super statu dioecesis sibi commissae secundum formulam ab Apostolica Sede datam.

§ 2. Quinquennia sunt fixa et communia, atque computantur a die 1 Ianuarii 1911; in primo quinquennii anno relationem exhibere debent Episcopi Italiae, insularum Corsicae, Sardiniae, Siciliae, Melitae, et aliarum minorum adiacentium; in altero, Episcopi Hispaniae, Portugalliae, Galliae, Belgii, Hollandiae, Angliae, Scotiae et Hiberniae, cum insulis adiacentibus; in tertio, ceteri Europae Episcopi, cum insulis adiacentibus; in quarto, Episcopi totius Americae et insularum adiacentium; in quinto, Episcopi Africae, Asiae, Australiae et insularum his orbis partibus adiacentium.

gdyby osobiście odprawić nie mógł, powinien w te dni ofiarować ją przez innego; gdyby i tego nie mógł, powinien jak najrychlej osobiście lub przez innych ofiarować w inne dni.

§ 5. Chociażby biskup rządził dwiema lub kilkoma diecezjami zjednoczonymi unią, albo, oprócz własnej diecezji miał powierzona sobie administrację innej jeszcze lub innych, obowiązkowi czyni zadość przez odprawienie i ofiarowanie jednej Mszy za cały lud powierzony sobie.

§ 6. Biskup, który obowiązkowi, o jakim mowa w paragrafach poprzednich, nie uczynił zadość, jak najprędzej musi odprawić tyle Mszy, ile opuścił.

Kan. 340.—§ 1. Wszyscy biskupi mają obowiązek składania co pięć lat Biskupowi Rzymskiemu sprawozdania ze stanu powierzonych sobie diecezji, według formularza danego przez Stolicę Ap.

§ 2. Pięciolecia są stale i wspólne i liczą się od 1 stycznia 1911; w pierwszym pięcioleciu obowiązani są złożyć sprawozdanie biskupi włoscy, wysp Korsyki, Sardynii, Sycylii, Malty i innych pomniejszych; w drugim — biskupi hiszpańscy, portugalscy, francuscy, belgijscy, holenderscy, angielscy, szkoccy i irlandcy z wyspami przyległymi; w trzecim — reszta biskupów europejskich z przybrzeżnymi wyspami przyległymi; w czwartym — biskupi całej Ameryki i wysp przyległych; w piątym — biskupi afrykańscy, azjatyccy, australijscy i wysp przylegających.

§ 3. Si annus pro exhibenda relatione assignatus inciderit ex toto vel ex parte in primum biennium ab inito dioecesis regimine, Episcopus pro ea vice a conficienda et exhibenda relatione abstinere potest.

Can. 341. — § 1. Omnes et singuli Episcopi eo anno quo relationem exhibere tenentur, ad Urbem, Beatorum Apostolorum Petri et Pauli sepulcra veneraturi, accedant et Romano Pontifici se sistant.

§ 2. Sed Episcopis qui extra Europam sunt, permittitur ut alternis quinquenniis, idest singulis decenniis, Urbem petant.

Can. 342. — Episcopus debet praedictae obligationi satisfacere per se vel per Coadiutorem, si quem habeat, aut, ex iustis causis a Sancta Sede probandis, per idoneum sacerdotem qui in eiusdem Episcopi dioecesi resideat.

Can. 343. — § 1. Ad sanam et orthodoxam doctrinam conservandam, bonos mores tuendos, pravos corrigendos, pacem, innocentiam, pietatem et disciplinam in populo et clero promovendam ceteraque pro ratione adiunctorum ad bonum religionis constituenda, tenentur Episcopi obligatione visitandae quotannis dioecesis vel ex toto vel ex parte, ita ut saltem singulis quinquenniis universam vel ipsi per se vel, si fuerint legitime impediti, per Vicarium Generalem aliumve lustrent.

§ 2. Fas est Episcopo clericos duos etiam e Capitulo sive ca-

§ 3. Gdyby rok sprawozdawczy w całości lub częściowo przypadł w ciągu pierwszych dwu lat od objęcia rządów w diecezji, biskup może tym razem zaniechać sporządzenia i składania sprawozdań.

Kan. 341. — § 1. Wszyscy i poszczególńi biskupi, w roku, w którym mają obowiązek składania sprawozdań, powinni przybyć do Rzymu dla uczczenia grobów świętych apostołów Piotra i Pawła i stawić się u Biskupa Rzymskiego.

§ 2. Biskupom jednak spoza Europy wolno udawać się do Rzymu co drugie pięćciolecie, tj. co lat dziesięć.

Kan. 342. — Biskup musi spełnić powyższy obowiązek osobiście lub, jeżeli ma, przez koadiutora albo dla słusznej przyczyny uznanej przez Stolicę Ap. przez zdolnego kapłana, który mieszka w diecezji biskupa.

Kan. 343. — § 1. Dla zachowania zdrowej i prawdziwej nauki, ochrony dobrych obyczajów, naprawy zepsutych, pielęgnowania pokoju, skromności, pobożności i karności wśród kieru i ludu, oraz dla zarządzenia tego, co odpowiednio do warunków sprzyja dobru religii, biskupi obowiązani są do corocznej wizytacji diecezji, w całości lub części, tak jednak, żeby przynajmniej co pięć lat odwiedzili całą osobiście, a gdyby nie mogli dla słusznej przyczyny, przez wikariusza generalnego lub kogós innego.

§ 2. Biskupowi wolno dobrać sobie za towarzyszków i pomocni-

thedrali sive collegiali, sibi adsciscere visitationis comites atque adiutores; eosque quos maluerit, eligere, reprobato quocunque contrario privilegio vel consuetudine.

§ 3. Si obligationi de qua in § 1, Episcopus graviter defuerit, servetur praescriptum can. 274, nn. 4, 5.

Can. 344. — § 1. Ordinariae episcopali visitationi obnoxiae sunt personae, res ac loca pia, quamvis exempta, quae intra dioecesis ambitum continentur, nisi probari possit speciale a visitatione exemptionem fuisse ipsis ab Apostolica Sede concessam.

§ 2. Religiosos autem exemptos Episcopus visitare potest in casibus tantum in iure expressis.

Can. 345. — Visitator, in iis quae obiectum et finem visitationis respiciunt, debet paterna forma procedere, et ab eius praecipis ac decretis datur recursus in devolutivo tantum; in alis vero causis, etiam tempore visitationis, Episcopus ad normam iuris procedat, necesse est.

Can. 346. — Studeant Episcopi debita cum diligentia, sine inutilibus tamen moris, pastoralium visitationem absolvere: caveant, ne superfluis sumptibus cuiquam graves onerosive sint, **neve** ratione visitationis ipsi aut quisquam suorum pro se suisve dona quodvis genus petant aut accipiant, reprobata quavis contraria

ków przy wizytacji dwóch duchownych, nawet spośród członków kapituły katedralnej, bądź kolegiackiej; dobiera ich według swej woli, po odrzuceniu jakiegokolwiek przeciwnego przywiłaju, czy zwyczaju.

§ 3. Gdy obowiązku, o którym w § 1, biskup ciężko zaniedbał, należy zachować przepis kan. 274 nn. 4,5.

Kan. 344. — § 1. Zwyczajnej wizytacji biskupiej podlegają osoby, rzeczy i miejsca święte, choćby wyjęte, które znajdują się w obrębie diecezji, chyba że mogą udowodnić specjalnego wyjęcia spod wizytacji, udzielonego przez Stolicę Ap.

§ 2. Zakonników natomiast wyjętych może biskup wizytować tylko w wypadkach wymienionych przez prawo.

Kan. 345. — W tym, co jest przedmiotem i celem wizytacji, wizytator powinien postępować po ojcowski, a od jego zarządzeń i dekretów przysługuje rekurs tylko ze skutkiem odwołującym; w innych natomiast sprawach, nawet w czasie wizytacji, działać musi biskup zgodnie z prawem.

Kan. 346. — Biskupi powinni uważać, żeby wizytacja pasterska odbywała się z należytą pilnością, ale bez niepotrzebnej zwłoki: powinni unikać zbędnych wydatków, dla których mogliby komuś stać się ciężarem, ani nie wolno z okazji wizytacji im samym lub komuś z otoczenia prosić albo przyjmować

consuetudine; circa vero victualia sibi suisque ministranda vel procuraciones et expensas itineris, servetur legitima locorum consuetudo.

Can. 347. — In suo territorio Episcopus praecedit omnibus Archiepiscopis et Episcopis, exceptis Cardinalibus, Legatis Pontificiis et proprio Metropolita; extra territorium servantur normas traditae in can. 106.

Can. 348. — § 1. Episcopi titulares nullam possunt exercere potestatem in sua dioecesi, cuius nec possessionem capiunt.

§ 2. Decet ex caritate, citra tamen obligationem, ut aliquando Missae sacrificium pro sua dioecesi applicent.

Can. 349. — § 1. Ab accepta authentica notitia peractae canonicae provisionis, Episcopi sive residentiales sive titulares:

1-o. Praeter alia privilegia quas suis in titulis recensentur, fruuntur privilegiis de quibus in can. 239, § 1, nn. 7—12; nec non n. 2, etiam quod spectat ad casus Ordinario loci reservatos; n. 3, cum consensu saltem praesumpto Ordinarii loci; n. 4, dummodo non teneantur celebrare in cathedrali; nn. 5, 6, ritibus tamen ab Ecclesia praescriptis;

2-o. Ius habent deferendi insignia episcopalia ad normam legum liturgicarum.

jakichkolwiek darów dla siebie wbrew wszelkim przeciwnym zwyczajom jako potępionym; w sprawie wyżywienia i kosztów podróży, należy zachować prawne miejscowe zwyczaje.

Kan. 347. — Biskup na swoim terytorium ma pierwszeństwo przed wszystkimi arcybiskupami i biskupami z wyjątkiem kardynałów, legatów, papieskich i własnego metropolity; poza terytorium, należy zachować zasady podane w kan. 106.

Kan. 348. — § 1. Biskupi tytularni nie mogą w swojej diecezji wykonywać żadnej władzy; nie obejmują też diecezji w posiadanie.

§ 2. Wypada im z miłości, bez obowiązku jednak, żeby niekiedy ofiarowali Mszę św. za swoją diecezję.

Kan. 349. — § 1. Od otrzymania autentycznej wiadomości o dokonany nadaniu kanonicznym, biskupi rezydencyjni, bądź tytularni:

1-o. Oprócz innych przywilejów, o których mowa w odpowiednich tytułach, korzystają z przywilejów, o których w kan. 239 § 1, nn. 7—12, także n. 24, nawet gdyby chodziło o wypadki zastrzeżone miejscowemu ordynariuszowi; n. 3, przynajmniej z domyślną zgodą miejscowego ordynariusza; n. 4, byleby nie mieli obowiązku odprawiania w katedralnym; nn. 5, 6, według ceremonii jednak nakazanych przez Kościół;

2-o. Mają prawo noszenia odznak biskupich, stosownie do przepisów prawa liturgicznego.

§ 2. A captá vero possessione Episcopi residentiales habent praeterea ius;

1-o. Percipiendi redditus mensae episcopalis;

2-o. Concedendi indulgentias quinquaginta dierum in suae iurisdictionis locis;

3-o. Elevandi in omnibus ecclesiis suae dioecesis thronum cum baldachino.

§ 2. Od objęcia natomiast w posiadanie, biskupi rezydencjalni mają nadto prawo:

1-o. Pobierania dochodów mensy biskupiej;

2-o. Udzielania odpustu pięćdziesięciu dni w miejscach podległych jego jurysdykcji;

3-o. Wznoszenia we wszystkich kościołach swojej diecezji tronu z baldachimem.

CAPUT II.

De Coadiutoribus et Auxiliariibus Episcoporum.

Can. 350. — § 1. Unius Romani Pontificis est Episcopo Coadiutorem constituere.

§ 2. Coadiutor dari solet personae Episcopi cum iure successionis; sed nonnunquam datur quoque sedi.

§ 3. Coadiutor, datus personae Episcopi sine iure successionis, speciali nomine dicitur Auxiliaris.

Can. 351. — § 1. Iura Coadiutoris dati personae Episcopi desumantur ex litteris apostolicis, quibus constituitur.

§ 2. Nisi aliud in his litteris caveatur, Coadiutor qui datur Episcopo prorsus inhabili, habet omnia iura ac officia episcopalia; ceteri tantum possunt quantum Episcopus eisdem commiserit.

§ 3. Quae Coadiutor potest et vult exercere, Episcopus habitualiter alii ne deleget.

ROZDZIAŁ II.

O koadiutorach i biskupach pomocniczych.

Kan. 350. — § 1. Jedynie Stołica Ap. ma prawo dać biskupowi koadiutora.

§ 2. Koadiutora zwykło się dawać osobie biskupa z prawem następstwa; niekiedy jednak dany jest także siedzibie.

§ 3. Koadiutor dany osobie biskupa, bez prawa następstwa, ma specjalną nazwę biskupa pomocniczego.

Kan. 351. — § 1. Prawa koadiutora danego osobie biskupa należy brać z pism apostolskich, na mocy których został mianowany.

§ 2. Jeżeliby inaczej w tych pismach nie zastrzeżono, koadiutor dany biskupowi zupełnie niedoleżnemu, posiada wszystkie prawa i obowiązki biskupie; inni tyle tylko mogą, ile im zlecił biskup.

§ 3. Tego, co koadiutor może i pragnie wykonać, nie powinien biskup zlecać na stałe innym.

§ 4. Coadiutor, iusto impedimento non detentus, debet, quoties fuerit a Coadiuto requisitus, pontificalia et alias functiones obire, ad quas Episcopus ipse teneretur.

Can. 352. — Coadiutor sedi datus potest in territorio ea quae sunt ordinis episcopalis exercere, excepta sacra ordinatione; aliis in rebus tantum potest, quantum eidem a Sancta Sede vel ab Episcopo fuerit commissum.

Can. 353. — § 1. Quilibet Coadiutor, ut canonicam sui officii possessionem capiat, necesse est litteras apostolicas ostendat Episcopo.

§ 2. Coadiutor cum futura successione et Coadiutor sedi datus debent praeterea eisdem ostendere Capitulo ad normam can. 334, § 3.

§ 3. Si Episcopus eum in statum inciderit ut eliciendi actus humani sit impos, praetermissis praescripto § 1, solum praescriptum § 2 ab omnibus Coadiutoribus servetur.

Can. 354. — Coadiutor quilibet obligatione tenetur, sicut Episcopus, residendi in dioecesi, e qua, extra tempus vacationum, ad normam can. 338, ipsi non licet, nisi ad breve tempus, Coadiuto permittente, discedere.

Can. 355. — § 1. Coadiutor cum iure successionis, vacante sede episcopali, statim evadit Ordinarius dioecesis, pro qua fuerat constitutus, dummodo possessionem legitime ceperit, ad normam can. 353.

§ 2. Cum Episcopi munere expirat Auxiliaris officium, nisi

§ 4. Koadiutor, jeżeliby służna przyczyna nie stała na przeszkodzie, powinien, ilekroć o to prosi biskup, używać pontyfikałiów i pełnić inne czynności, do których obowiązany jest biskup.

Kan. 352. — Koadiutor dany siedzibie może na terytorium sprawować wszystkie czynności biskupie z wyjątkiem udzielania święceń wyższych; w innych sprawach może to, co mu zleciła Stolica Ap. albo biskup.

Kan. 353. — § 1. Każdy koadiutor do kanonicznego objęcia w posiadanie urzędu musi apostołskie pisma okazać biskupowi.

§ 2. Koadiutor z prawem następstwa i koadiutor dany siedzibie muszą prócz tego okazać je kapitule, stosownie do kan. 334 § 3.

§ 3. Gdyby biskup doszedł do takiego stanu, że nie byłby świadomy tego, co czynił, wszyscy koadiutorzy mają zachować przepis § 2, z pominięciem przepisu § 1.

Kan. 354. — Każdy koadiutor, podobnie jak biskup, obowiązany jest do przebywania w diecezji, z której nie wolno mu się wydaleć, jak tylko na krótki czas, za zezwoleniem biskupa.

Kan. 355. — § 1. Koadiutor z prawem następstwa, gdy zawakuje siedziba biskupia, zaraz staje się ordynariuszem diecezji, dla której został mianowany, byleby prawnie objął jej posiadanie, stosownie do kan. 353.

§ 2. Z ustaniem urzędu biskupiego, wygasa urząd biskupa po-

aliud in litteris apostolicis caveatur.

§ 3. Si Coadiutor datus fuerit sedi, eius officium etiam sede vacante perdurat.

cniczego, chyba że w pismach apostolskich zarządzo inaczej.

§ 3. Gdyby dano koadiutora siedzibie, urząd jego trwa także podczas sieroctwa diecezji.

CAPUT III

De Synodo dioeciesana

Can. 356. — § 1. In singulis dioeciesibus celebranda est decimo saltem quoque anno dioeciesana synodus, in qua de iis tantum agendum quas ad particulares cleri populique dioeciesis necessitates vel utilitates referuntur.

§ 2. Si Episcopus plures dioecieses aequae principaliter unitas regat, aut unam habeat in titulum, alteram aliasve in perpetuam administrationem potest unam tantum dioeciesanam synodum ex omnibus dioeciesibus convocare.

Can. 357. — § 1. Synodum dioeciesanam convocat eique praesest Episcopus, non autem Vicarius Generalis sine mandato speciali nec Vicarius Capitularis.

§ 2. Celebranda est in ecclesia cathedrali, nisi aliud rationabilis causa suadeat.

Can. 358. — § 1. Ad synodum vocandi sunt ad eamque venire debent:

- 1-o. Vicarius Generalis;
- 2-o. Canonici ecclesiae cathedralis aut consultores dioeciesani;

ROZDZIAŁ III

O synodzie diecezjalnym.

Kan. 356. — § 1. W poszczególnych diecezjach co dziesięć przynajmniej lat powinien być zwołany synod diecezjalny, na którym te tylko sprawy powinny być omawiane, które odnoszą się do partykularnych potrzeb i pożytku kleru oraz ludu.

§ 2. Gdyby biskup rządził kilku diecezjami, złączonymi ze sobą unią, albo posiadał jedną a w drugiej administrował na stałe, może zwoływać ze wszystkich diecezji jeden tylko synod diecezjalny.

Kan. 357. — § 1. Synod diecezjalny zwołuje i przewodniczy na nim biskup, nie zaś wikariusz generalny bez specjalnego zlecenia, ani wikariusz kapitulny.

§ 2. Powinien się odbywać w kościele katedralnym, chyba, że słuszna przyczyna wymaga inaczej.

Kan. 358. — § 1. Na synod powinni być wezwani i muszą przybyć:

- 1-o. Wikariusz generalny;
- 2-o. Kanonicy kościoła katedralnego albo konsultorowie diecezjalni;

3. Rector seminarii dioecesiani saltem maioris;

4-o. Vicarii foranei;

5-o. Deputatus uniuscuiusque collegialis ecclesiae a Capitulo eiusdem ecclesiae e gremio eligendus;

6-o. Parochi civitatis in qua synodus celebratur;

7-o. Unus saltem parochus ex unoquoque vicariatu foraneo eligendus ab omnibus qui curam animarum actu inibi habeant; parochus autem electus debet pro tempore absentiae vicarium substitutum sibi sufficere ad normam can. 465, § 4;

8-o. Abbates de regimine et unus a superioribus cuiusque religionis clericalis qui in dioecesi commorentur, designatus a Superiore provinciali, nisi domus provincialis sit in dioecesi et Superior provincialis interesse ipse maluerit.

§ 2. Episcopus si opportunum iudicaverit, potest ad synodum vocare alios quoque et etiam omnes canonicos. parochos, superiores religiosos, imo et singulos suae dioecesis sacerdotes, iis tamen exceptis qui necessarii sunt ne in paroeciis animarum cura desit; invitati autem ius suffragii in omnibus habent, perinde ac ceteri, nisi Episcopus in invitatione aliud expresse caverit.

Can. 359. — § 1. Iis qui ad synodum venire debent, si legitimo impedimento detineantur, non licet mittere procuratorem qui eorum nomine synodo

3-o. Rector przynajmniej wyższego seminarium diecezjalnego;

4-o. Dziekani;

5-o. Delegat każdego z kościołów kolegiackich, wybrany spośród kapituły tegoż kościoła;

6-o. Proboszczowie miasta, gdzie odbywa się synod;

7-o. Przynajmniej jeden proboszcz z każdego dziekanatu, wybrany przez wszystkich aktualnych duszpasterzy; wybrany natomiast proboszcz musi postarać się na czas swojej nieobecności o wikariusza zastępcę, stosownie do kan. 465 § 4;

8-o. Opaci i jeden z przełożonych każdego zakonu kleryckiego na terenie diecezji, wyznaczony przez prowincjała, chyba, że dom prowincjonalny znajduje się w diecezji a prowincjał chciałby sam wziąć udział.

§ 2. Jeżeliby uważał za potrzebne, może biskup wezwać na synod innych także, a nawet wszystkich kanoników, proboszczów, przełożonych zakonnych, owszem — poszczególnych kapłanów świeckich swojej diecezji, z wyjątkiem tych, którzy są niezbędni w parafii, żeby nie ucierpiało dobro dusz; zaproszeni natomiast mają prawo głosu w wszystkich sprawach, jak inni, chyba że biskup w zaproszeniu zastrzegł inaczej.

Kan. 359. — § 1. Tym, którzy są obowiązani wziąć udział w synodzie, gdy stanie im na przeszkodzie słuszna przyczyna, nie wolno wysyłać w swoim zastęp-

intersit; sed Episcopum de impedimento certiore faciant;

§ 2. Negligentes Episcopus potest iustis poenis compellere et punire nisi de religiosis exemptis agatur qui parochi non sunt.

Can. 360. — § 1. Episcopus, si id ipsi expedire videatur, opportuno ante synodum tempore, unam vel plures e clero civitatis et dioecesis *commissiones* nominet, seu coetus virorum qui res in synodo tractandas parent.

§ 2. Ante synodi sessiones Episcopus omnibus qui convocati sunt et convenerunt, decretorum schema tradendum curet.

Can. 361. Propositae questiones omnes, praesidente vel per se vel per alium Episcopo, liberae adstantium disceptationi in sessionibus praeparatoriis subiciantur.

Can. 362. Unicus est in synodo legistator Episcopus, ceteris votum tantum consultivum habentibus; unus ipse subscribit synodalibus constitutionibus; quae, si in synodo promulgantur, eo ipso obligare incipiunt, nisi aliud expresse caveatur.

stwie pełnomocnika; powinni natomiast powiadomić biskupa o przeszkodzie.

§ 2. Tych, którzy by się zaniedbali, może biskup słusznymi karami przynaglić i ukarać, chyba że chodzi o zakonników wyjątych, którzy nie są proboszczami.

Kan. 360. — § 1. Gdyby biskup uważał za pożyteczne, powinien w czasie odpowiednim przed synodem powołać komisję czyli zespół, złożone z kleru stołecznego i diecezji, w celu przygotowania spraw na obrady synodalne.

§ 2. Biskup powinien postarać się, żeby wszystkim wezwanym i przybyłym rozdać przed obradami synodalnymi projekt dekretów.

Kan. 361. — Wszystkie zaproponowane sprawy powinny być poddane pod swobodną dyskusję obecnych na sesjach przygotowawczych, pod przewodnictwem osobistym biskupa lub jego zastępcy.

Kan. 362. — Na synodzie jedynym prawodawcą jest biskup, a wszyscy inni mają głos doradczy tylko; on jeden podpisuje konstytucje synodalne; obowiązują one natychmiast, chyba że wyraźnie zarządzo inaczej